

זעוממקו שז מקרא

דברי עומק
בפרשת השבוע ובמועדים

פי-תבוא
ה'תשפ"ו

בכל ענייני החוברת ניתן לפנות אל: 052-7675895
גור-אריה צור מודיעין עילית
להצטרפות לתפוצת מייל: leshem895@gmail.com

לעומקו של מקרא כי תבוא

וַיֵּרָאוּ אֹתָהּ שְׁרֵי פְרָעָה [בראשית יב, טו'] כמובא בתיקוני הזהר [ט' עמ' ב.].

וצריך להבין מה שייכות שְׁרֵי פְרָעָה לשם הק' וְהָיָה היוצא מן הפסוק, והמורה על שמחה.

ולעומקו של מקרא יש לומר, הם שרי פרעה, הם שבעים שרי האומות בשמי שמים עליונים, אשר רואים את כנסת ישראל בחשיבותה ומהללים אותה לפני בורא עולם. וכפי שנכתב בהמשך הפסוק: וַיֵּרָאוּ אֹתָהּ שְׁרֵי פְרָעָה וַיִּהְיֶה לָהּ אֶל-פְּרָעָה.

ואע"פ שבפשט הכתוב הכוונה לְשְׁרֵי פרעה שראו את שרה ביפיה והללוה אל פרעה, הרי בסוד הדברים הכוונה לְשְׁרֵי מעלה המהללים את אומתה של שרה למי ששולט בפרעה, לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.

ועוד יש לומר שפרעה הוא כינוי למלכויות הגויים בכלל, לקיים מה שנאמר אז יאמרו בגויים הגדיל ה' לעשות עם אלה. שכל מלכי מזרח ומערב יהללו את הדבקות שיש לישראל בבוראם. ולכן שם זה, וְהָיָה, הוא מקור השמחה בעולמות. והוא המלווה את הבאים אל הארץ

וְהָיָה

כִּי-תָבוֹא אֶל-הָאָרֶץ

(כו, א')

פירש אוה"ח הק' וְהָיָה לשון שמחה. שאין לשמוח אלא בשיבת הארץ. ועוד פירש בהמשך דבריו והצצתי בפרשה זו שרומזת גם כן ביאת הארץ העליונה. שאין ראוי לאדם לשמוח אלא כשיבא לארץ העליונה, ע"ד אומרו ותשחק ליום אחרון. עכ"ל.

ויש לעיין מה גדר שמחה זו הן בארץ התחתונה הן בארץ העליונה.

ובשימת לב הטעם בתיבה וְהָיָה הוא פשטא, שהשם הק' וְהָיָה מתפשט והולך לפנינו בבואנו אל הארץ הק'. הן אל הארץ התחתונה והכוונה בארציות ובגשמיות, הן אל הארץ העליונה והכוונה ברוחניות ובהשגות עליונות. והיא השמחה המתפשטת בכל העולמות, שמחה המוצבת ארצה וראשה מגיע השמימה.

ועל דרך הסוד, יש לומר כי וְהָיָה ירמוז על השם הק' השולט בחודש תשרי, היוצא מן סופי התיבות בפסוק

לעומקו של מקרא כי תבוא

ויכול להתפרש גם **לנסתרת**, והיה כי **היא תבוא**. הפירוש כפשוטו הוא לנוכח, **לעם ישראל**. וְהָיָה כִּי-תָבֹא אֶל-הָאָרֶץ.

ועל דרך הדרש יִדְרָשׁ גם **לנסתרת** לפי דקדוק הלשון, ולפי הענין יִכְנֹן הכתוב לגילוי **שכינה**. וְהָיָה כִּי [היא] תָּבֹא אֶל-הָאָרֶץ, והכוונה **לשכינה הק'**. והיה כי תבוא השכינה הק' הנקראת **והי"ה**, ותשרה עלינו ברחמים, כאשר ישראל עושין רצונו של מקום. ויתפרש אֶל-הָאָרֶץ מלשון **ריצוי ורצון**, היא הארץ הנרצית **להתרצות** על בניה ולרצות את הרוצים **בתשובה**, והיה כי תבוא השכינה הק' ללמד סניגוריה על עם ישראל בבואם לדין בראש השנה. ויהיה ערך הדברים כך: והיה כי אתה תבוא בשמחה אל הארץ **לרצות** את הקב"ה, באותה מידה תבוא לקראתך השכינה הקדושה בשמחה, אל הארץ להביא את הריצוי לפני הקב"ה, ולהביא לפניו את פירות השמחה של העובד באמונה.

~~~~~

התחתונה והעליונה כנ"ל, ולכן נאמר וְהָיָה כִּי-תָבֹא אֶל-הָאָרֶץ ופירש אוה"ח הק' כדלעיל שהוא **לשון שמחה**.

ועוד יש לומר, כמובא במסכת מגילה (לא עמ' ב') תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבמשנה תורה **בפרשת כי תבוא**, קודם ראש השנה, מאי טעמא, אמר אביי ואיתימא ריש לקיש **כדי שתכלה השנה וקללותיה ותחל שנה וברכותיה**.

וזו היא בְּשׂוֹרַת השמחה לפני יום הדין. שעל ידי קריאת התורה בפרשת כי-תבוא מקדימה השמחה לפני באי שערי המשפט, ושמחת **והיה כי תבוא** מקדימה והולכת לפני המחנה עוד בטרם יפתחו שערי השמחה של "והיה" של חדש תשרי, בו מהללים כל העמים כולם לכנסת ישראל לפני הקב"ה, שנאמר וַיֵּרְאוּ אֹתָהּ שְׂרָי פְּרָעָה ויהללו אותה אל פרעה.

~~~~~

ועוד יש לומר, כי תָּבֹא יכול להתפרש גם לנוכח, כי אתה תבוא.

לעומקו של מקרא כי תבוא

ויובן לפי מה שדרשו חז"ל [מגילה טז:]
א"ר יצחק כל שנה שְׁרָשָׁה בתחילתה
מתעשרת **בסופה**, שנא' [בפרשתנו]
מִרְשִׁית הַשָּׁנָה. קרי **מראשית** וכתוב
מִרְשִׁית. **מִרְשִׁית** ועד אחרית, סופה
שיש לה **אחרית**. כוונת הכתוב לא
אחרית ממש, אלא לקראת סוף השנה,
באחריתה, תהיה השנה מבורכת ויהיה
לה **קיום**. וכל כך **למה**, פירש רש"י
שְׁרָשָׁה בתחלתה. שישראל עושין
עצמן רָשִׁין בר"ה **לדבר תחנונים**
ותפלה, כענין שנאמר תחנונים ידבר
רַש (משלי יח) וכפי שיש האומרים
בסליחות כְּרָשִׁין וכדלים דפקנו דלתיך.
ובאומרו מתעשרת בסופה שיש לה
אחרית, כוונתו בזה, שגם אם לא יקבלו
מבוקשם מיד, על כל פנים **יותר מאוחר**
במשך השנה בודאי יקבלו מבוקשם
והקב"ה **לא יאחר** גמולם הטוב, **ועד**
אחרית שנה בודאי ימלא הקב"ה
בקשותיהם של ישראל, להיות לשנה זו
קיום ואחרית.

ועוד יש לומר, **אחרית** מלשון
אחריות. מרשית שנה, חלה על האדם
אחריות שלא יסורו עיניו ה' אלקיך מן
הארץ הטובה אשר נתן לך. **ומה היא**
האחריות המוטלת על האדם, היא
במידה כנגד מידה. כנגד **עינינו** לך

וְלִקְחָתָּ מֵרֵאשִׁית

וְלִקְחָתָּ מֵרֵאשִׁית | כָּל-פְּרִי הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר תִּבְרֵא מֵאֲרָצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ וְשָׂמַתָּ בַּטָּנָא וְהִלַּכְתָּ
אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ
לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם (כו,ב')

על דרך הרמז, תרמוז הפרשה
לכוחה של התפילה בראש השנה.
מֵרֵאשִׁית | אותיות **מא' תשרי**. והיא
מוטעמת ב"מנח". **לומר** לך, **שמא'**
תשרי כבר **מונח** העתיד של כל פרי
מעליו של האדם. ולכן יש הפסקה
קלה בקו המפסיק לאחר המילה
מראשית, כזה: **מֵרֵאשִׁית** |, **לומר שמא'**
תשרי **כל פירות מעלליך**, **מֵרֵאשִׁית**
השנה ועד אחרית שנה.

ככתוב, (דברים פר' עקב יא,יב) אֶרֶץ
אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֶיךָ דָּרַשׁ אֶתָּה תַּמִּיד עֵינֶי ה'
אֱלֹהֶיךָ בָּהּ **מִרְשִׁית הַשָּׁנָה** וְעַד **אֲחֵרִית**
שָׁנָה.

והוינן בה, מאי עד **אחרית** שנה.
הרי **אחרית** שנה היא **תחילת** השנה
הבאה. ומדוע לא אמר **מִרְשִׁית** שנה ועד
רְשִׁית שנה.

לעומקו של מקרא כי תבוא

אלקיך, ומִנִּין שְׁנֵתְרָצָה, שנאמר אֲשֶׁר
ה' אֱלֹקֶיךָ גָּתוּ לָךְ.

וְשִׁמְתָּ בְּטָנָא. כאן ירמוז לתפילת
הודיה, וכפי שפירש רש"י (כו,ג')
ואמרת אליו. שאינך כפוי טובה.
וְשִׁמְתָּ את תפילת ההודיה שלך בְּטָנָא.

טנ"א ראשי תיבות טעמים נקודות
אותיות, כמובא בעץ-חיים, וכוונתו
בזה שבבואך לומר תודתך לה' אלקיך
תִּפְרֹשׂ את תודתך ובקשתך לה' פֶּרֶשׁ
היטב לפי טנ"א, שלא תהיה תודתך
פחותה מבקשתך.

על דרך הפשט מראשית | כל-פרי
האדמה כוונתו בזה פירות ממש.

ועל דרך הדרש: כי האדם עץ השדה
אשר תפילותיו הן פירותיו. את
תפילותיך שהן פירותיך, אותן תשים
בטנא, הוא סל הכרת הטוב, להביאה
לפני ה' אלקיך.

ועל דרך הצח יהיה טנ"א נוטריקון:
טובך נכיר אלקינו, טובך נביא אליך.

~~~~~

תלויות, עיני ה' אלקיך בה. וזה יסוד
הפיוט שאומרים בראשית השנה,
עינינו לך תלויות, עד שתחננו ותוציא
כאור משפטנו.

ועל דרך המוסר יאמר,
שההדגשה היא לא רק על המילים
עינינו לך תלויות. אלא יש להדגיש
באופן מיוחד את המילה לָךְ. ולומר
עינינו לָךְ תלויות, לָךְ ולא לזולתך, לָךְ
ולא לזהב ולכסף, לָךְ ולא למעשה ידינו,
לָךְ ולא למקרי הזמן ומזלותיו, לָךְ ולא
לתענוגות העולם, וכפי שמפייסים בליל
הסדר, לָךְ כי לָךְ, לָךְ אף לָךְ, לָךְ ה'
הממלכה. וכנגד זה נזכה לארץ אשר
עיני ה' אלקיך בה.

ועוד על דרך הטעמים, וְלִקְחֶתָּ
מוטעם בגרשיים, שיזכה האדם
שיגרשו מעליו כל מרעין בישין וכל
מפריעים ומקטרגים של סוף השנה
שעברה, כעין שאמרו תכלה שנה
וקללותיה, תחל שנה וברכותיה. ולכן
מוטעם מראשית במונח, באשר מעתה
ברכות ינוחו ויחולו על ראשו.

אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאֲרָצְךָ. מארצך הוא
לשון ריבוי, כנ"ל. וידרש עוד: אשר
תביא ממה שרצית בתפילתך את ה'

לעומקו של מקרא כי תבוא

ובשימת לב: קרי ולו וכתוב ולא. כלומר, הוא עשנו, הוא עשה לנו כל טובותינו, ולא אנחנו. ומשיגיע להכרה זאת, אז יהיה האדם לו ולחלקו של הקב"ה, גם כפי הקרי: וְלוֹ אֲנַחְנוּ. וזו היא הכרת הטוב הנרצית. שמתבונן ומכיר כי כל הטוב הוא ממי שנקרא הטוב, הוא הקב"ה, וכפי שאומרים בבברכת מודים: **הטוב**, כי לא כלו רחמיך. **והכרת הטוב היא הכרת הקב"ה** הנקרא **הטוב**, ולכן המכיר טובה לחבירו מכיר טובה לבוראו ששלח את חבירו להיטיב עמו.

והשתא דאתית להכי, נימא ביה מילתא על דרך הלשון: באומרו בברכת "מודים", יש מדייקים לא להחליף מילרע במלעיל. שהרי "כלו" יש לומר במילרע, כלומר להטעים את סוף התיבה. כי לא כָּלוּ רחמיך. ולא להיגרר לומר כי לא כָּלוּ אגב שיטפא וריהטא בהיותו רגיל לומר כי לא תִּמְּו במילעיל כי באמרו בטעות לא כָּלוּ במילעיל הרי הוא כמי שאומר לכאורה שאין הַכְּלָה לרחמיו ח"ו, ואין מה שיכול להכיל אותם ח"ו, והרי זה לכאורה ככפירה בשפע הרחמים היורדים מן השמים. והאומרו במילרע

וְעֵנִית וְאַמַּרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ, אֲרָמִי אֲבָד אֲבִי וְגו' (כו,ה').

פירש רש"י שלא תהיה כפוי טובה. ויש להבין מה היא הלשון כפוי טובה.

ועל דרך הפשט יש לומר בכמה אופנים: שלא תהיה כאדם הכופה כלי כדי לכסות דבר המאוס. שלא תמאס בטובה שהקב"ה נותן לך, ועוד, שלא תהיה כמי שכפו עליו והכריחו אותו שיודה לבוראו. אלא תודה לו בשמחת הלב ובמאור פנים, מדה כנגד מדה למי שמכריז עליך ואומר: יאר ה' פניו אליך. וכן דוד המלך אמר במזמור לתודה [תהלים ק] עבדו את ה' בשמחה. עבודה זו של הכרת הטוב, עבודה בשמחה.

ולעומקו של מקרא יש לומר במזמור זה [תהלים ק] שממנו ילמד האדם כיצד לא יהיה כפוי טובה כנ"ל. על ידי שיתבונן ויכיר כי כל הטוב שיש לו לאדם לא ממעשה ידיו הוא, אלא מיוצרו. כפי נאמר שם במזמור לתודה: [פסוק ג'] דַּעוּ כִּי ה' הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא-עֲשֵׂנוּ (ולא) וְלוֹ אֲנַחְנוּ עֲמֹו וְצִאֵן מְרִעֵתוֹ:

לעומקו של מקרא כי תבוא

שיש לקראו **נִכְלָו**. והוא לשון שְׁכָלוּל כתרגום: "וְאֶשְׁתַּכְלָלוּ שְׁמִיָּא וְאֶרְעָא וְכָל חִילֵיהוֹן". ואולי גם על כגון דא אמרו [שיר השירים רבה, ב,ד'] אל תקרא ודגלו עלי אהבה אלא **ודילוגו עלי אהבה**.

ועל פי הסוד יהיה הטעם "תְּבִיר" שבאות "ל" של **נִכְלָו** לשון של **שבירה**, [כי האות ת' והאות ש' מתחלפות בארמית] ויהיה הטעם "תְּבִיר" מורה על "**שבירת הכלים**" במעשה הבריאה שפירושו לאפשר כביכול לאור האלקי הגדול לחדור ללב כל אחד ואחד לפי דרגתו, ולהאיר בנשמות בני ישראל בכלל ונשמות ל"ו צדיקים שבכל דור ודור בפרט. לכן נאמר **נִכְלָו**, בתביר. לרמז על ל"ו צדיקים **שיוכלו להכיל** את האור הגדול של **נִכְלָו** ולהאיר את דרכם של כל החפצים לאור בְּאוֹרוֹ של המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים.

~~~~~

כי לא **כָּלוּ** הרי הוא כמבקש שלא יְכָלוּ ולא יגמרו רחמיו.

וגם לאומרים במלעיל כזה: כי לא **כָּלוּ** יש ללמד זכות וליתן טעם טוב שהרי זה נראה גם כמי שמשבח ואומר כי רחמיו כה מרובים שהם ללא הכיל, שמהטוב שפע רחמים **עד בלי די והכיל**.

ואין זה דומה לאמירת נִכְלָו בליל שבת שהוא ודאי **במילרע**, כזה: **נִכְלָו**, כפי **הטעם תביר** שתחת ה"ל". ולא במילעיל [כזה: **נִכְלָו**]. כי זה יכול להיות גובל עם שינוי משמעות. כי משמעות **נִכְלָו** כראוי, היא מלשון תמו ונגמרו כבמודים. שמעשה הבריאה **תם ונשלם** בליל שבת. ולכן הטעם במילרע **נִכְלָו**.

ואולי ניתן היה ללמד זכות לאומרים בטעות במלעיל כזה: **נִכְלָו** שהוא גם מלשון **להכיל**, והרי זה נראה גם כמי שמשבח ואומר **שהשמים והארץ הגיעו למידתם** בציווי של מי שאמר לעולם די, וכפירוש רש"י [בראשית א,ז']: "ויעש את הרקיע", תקנו על עמדו. אלא שכאן **הטעם תביר** תחת האות "ל" יעמוד על משמרתו ויוכיח

לעומקו של מקרא כי תבוא

בברחו מלבן הארמי, וירד מצרימה, כבר אז קרא הקב"ה לארץ לגדל פירותיה, כדי שבבואנו שמה נוכל להביא בכורים לה'. באשר כל השגחתו עלינו מאז ועד היום היא חטיבה אחת. והיאך נחלק חטיבה זאת לחצאין. היינו דאמרי אינשי, זרוק חוטרא לאורא, אעיקריה קאי. (רש"י בראשית כא, כא). זרוק עץ לאויר תמיד ירד כששרשו למטה. וזו היא הכרת הטוב הנרצית בארץ החיים אשר נתן לך ה' אלקיך. להודות מן השרש.

ואשר על כן ראו חז"ל להביא את פסוקי הבכורים כיסוד להודאה הגדולה אשר יש ליתן בליל הסדר בהגדה של פסח. כי כן ייסד בעל ההגדה את ההגדה של פסח על ההגדה של הביכורים, ארמי אובד אבי וגו' להכיר טובה לקב"ה על כל הנסים שעשה לנו ועל פדות נפשנו. וכן פירש רש"י בהגדת הביכורים (דברים כו, ג') ואמרת אליו. שאינך כפוי טובה. הכי נמי, הגדת היום לה' אלקיך שאינך כפוי טובה. ובשימת לב, כפוי הוא מלשון כופה עליו כלי. שלא יהיה כמי שמכסה את מקור הטוב, אלא אדרבה יגלהו ובכך ישפיע הטוב על העולם כולו.

הכרת הטוב מן השרש

וְעֵנִית וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי | ה' אֱלֹקֶיךָ,
אֲרָמִי אֲבָד אָבִי וּגְו' וְעַתָּה הִנֵּה
הִבֵּאתִי אֶת-רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר-נָתַתָּה לִּי ה' (כו, י')

יש לשאול, מאחר וכל תכלית הבאת הביכורים היא כפירוש רש"י שלא יהיה כפוי טובה על הפירות שנתן לו בוראו, מספיק לכאורה באמירת תודה על הפירות בלבד. ומדוע תחייבו התורה להתחיל מארמי אובד אבי. ומה לכאורה הקשר בין ארמי אובד אבי ובין הפירות אשר גדלו אצלו עתה, וביניהם מרחק של כמה וכמה דורות.

אלא לימוד גדול למִדְתֵּנוּ התורה הק' בענין הכרת הטוב. אשר בבוא האדם להכיר טובה, הן לבוראו הן לבריותיו, אין ההכרה בטוב שלימה אלא אם כן ידע להודות מן השרש.

שרק כך תהיה הכרת הטוב שלימה. שאם יאמר תודה רק על הפירות, אין ראייתו שלימה, ותהיה הכרת הטוב שלו לחצאין. כי הקב"ה קורא הדורות מראש, וכאשר הציל את יעקב אבינו

לעומקו של מקרא כי תבוא

עקיבא אמרו **אף מיני פירא** מפני שמיני פירא מאירין את העינים.

ולעומקו של מקרא יש לומר שכוונת ר' עקיבא היא שהפירות **מאירין את העינים בתורה**. דייקא נמי, שלכן דוקא ת"ח אסור לגור בה. שצריך מאור עינים בתורה במיוחד. וכפי שאנו מתפללין "והאר עינינו בתורתך".

ואשר על כן הקפידה התורה על הכרת הטוב דוקא בפירות, שהיא כהכרת הטוב על לימוד התורה הק'.

ורמזה לנו בזה התורה הק' שצריך להכיר טובה גם על פירות הלימוד.

ועל פי זה יובן מדוע צריך להתחיל מארמי אובד אבי, כי לבן בקש לעקור את הכל, גם את הכרת הטוב על פירות הלימוד רצה לעקור. ועוד, שיעקב איש תם יושב אהלים, והכרת הטוב על התורה בודאי ראויה להתחיל מן השרש.

וכן יובן מדוע הקפידה התורה דוקא בהבאת הפירות על ענין השמחה. ככתוב **וְשִׂמְחָתָּ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר גָּמַלְ**

ולאור הנ"ל ועל דרך הצח ינתן טעם להכרת הטוב. כי **הטוב** הוא שמו של הקב"ה כפי הנוסח בתפילה **הטוב** - כי לא כלו רחמיך. ומתוך שאדם נותן דעתו להכיר את מי שאמר והיה העולם, ולהכיר את מי שמהווה בכל רגע את כל העולמות, ולהכיר את מי שממנו מושפע הטוב, והוא הנקרא הטוב בהא הידיעה כי ממנו כל הטוב, מתוך הכרת הטוב יודה האדם תמיד על כל הטובה למי שהטובה ממנו, ולא יהיה כפוי טובה.

ועוד יש לשאול מה הוא שראה הכתוב לפרסם הכרת הטוב דוקא על הפירות.

ויש לומר כר' עקיבא, שכל עיר שאין בה פירות אסור לגור בתוכה, כי **הפירות מאירין את העינים**. (סנהדרין יז עמ' ב').

והוינן בה, ומה בכך שהפירות מאירין את העינים, עד כדי כך שאסור לגור באותה עיר, **כאותם עשרה דברים** המפורטים בברייתא (שם) דתניא **כל עיר שאין בה עשרה דברים הללו אין תלמיד חכם רשאי לדור בתוכה**: בית דין וקופה של צדקה ובית הכנסת ובית המרחץ וביהכ"ס רופא ואומן ולבלר ושוחט ומלמד תינוקות, **משום** ר'

לעומקו של מקרא כי תבוא

בזה שצריך לשמוח בכל הטוב בכל חלקי הנפש רוח נשמה. אשר נתן לך ה' אלקיך. ושני שמות השם הם כנגד חיה יחידה, הקושרים את נשמת האדם אל כסא הכבוד.

^ ^ ^ ^

הַאֲמִירָה הַאֲמִירָה

אֶת-ה' הַאֲמִירָה הַיּוֹם לְהִיּוֹת לְךָ לְאֱלֹהִים, וְה' הַאֲמִירָה הַיּוֹם לְהִיּוֹת לְךָ לְעַם סְגֻלָּה (כו, יז-יח')

פירש רש"י בחומש: הַאֲמִירָה הַאֲמִירָה. אין להם עַד מוכיח במקרא, ולי נראה שהוא לשון **הפרשה** ו**הבדלה**, הבדלתיו לך מאלהי הנכר להיות לך לאלהים, והוא **הפרישך** אליו מעמי הארץ להיות לו לעם סגולה. עד כאן פירושו במקרא.

ובגמרא פירש רש"י שהוא לשון **שבח**. שכנסת ישראל והקב"ה משבחים זה לזה. (חגיגה ג, ברכות ו.).

ובגמרא (ברכות ו.) דרשו הַאֲמִירָה לשון **חטיבה אחת**: אמר להם הקב"ה לישראל אתם עשיתוני **חטיבה אחת בעולם** (אֶת ה' הַאֲמִירָה), ואני אעשה

לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּלְבִיתְךָ אֶתְהָ וְהָאֵל אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ.

שהרי שמחת הפירות היא **שמחת התורה** כנ"ל. ודייקא נמי וְשִׁמְחָתָּ בְּכָל הַטּוֹב, ואין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם.

^ ^ ^ ^

וְשִׁמְחָתָּ בְּכָל-הַטּוֹב אֲשֶׁר גָּמַלְתָּ לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּלְבִיתְךָ אֶתְהָ וְהָאֵל אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ. (כו, יא')

בְּכָל-הַטּוֹב. זה שהתפרש לעיל (כו, י') שצריך לראות את כל הטוב. את כל התמונה השלימה של הטוב, וזו הכרת הטוב הנרצית, ולכן יאמר בהגדת הביכורים מארמי אובד אבי. ורק אז בראותו את כל הטוב, יתקיים בו ושמחת. לכן נאמר וְשִׁמְחָתָּ בְּכָל-הַטּוֹב אֲשֶׁר גָּמַלְתָּ לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ.

וְהָאֵל אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ. זו הנשמה שְׁגֵרָה בקרבך. וזכר כאן ג' חלקי הנשמה אשר על הארץ, נפש רוח נשמה. אֶתְהָ כנגד הנפש, אשר נבראה כבר בתוך מעי אמו, וְהָאֵל הוא כנגד הרוח שמתלווה לאדם מלידתו, וְהָאֵל זאת הנשמה הגרה בתוכו. וכוונתו

לעומקו של מקרא כי תבוא

במעשיך הטובים גרמת לו כביכול
לומר עליך ומי כעמך ישראל גוי אחד
בארץ. וה' הִאֱמִירָה הַיּוֹם, שבציווי
להגיד ערב ובקר קריאת שמע, גרם לך
לומר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד.

ועל דרך הצח נֶאֱמַר, שהוא לשון
עדות. שלכן אותיות ע של שמע, ו ד
של אחד נכתבות במסורה גדולות. שהן
לשון עדות, שהקב"ה מעיד על
ישראל, וישראל מעידים על הקב"ה,
והוא לשון הִאֱמִירָה של זה על זה וזה על
זה.

וזו כוונת הגמרא באמרה אתם
עשיתוני חטיבה אחת בעולם, ואני
אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם. אתם
עשיתוני חטיבה אחת בעולם, שאתם
אומרים עלי ה' אחד, לאחר
שהִאֱמִירָתי אתכם לומר שמע ישראל.
ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם
לומר עליכם שאתם אחד. על דרך מדה
כנגד מדה, והיינו שהִאֱמִירָתם אותי,
וגרמתם לי בכך, כביכול, לומר את
האמירה הזאת עליכם מי כעמך
ישראל גוי אחד בארץ, ועל ידי כך
לעשות אתכם גם חטיבה אחת בעולם.

אתכם חטיבה אחת בעולם (וה'
הִאֱמִירָה). אתם עשיתוני חטיבה אחת
בעולם שנאמר שמע ישראל ה' אלהינו
ה' אֶחָד, ואני אעשה אתכם חטיבה
אחת בעולם שנאמר ומי כעמך ישראל
גוי אֶחָד בארץ.

ולעומקו של מקרא, נראה לפרש
בדרך נוספת. שהִאֱמִירָה והִאֱמִירָה הוא
מלשון אֱמִירָה בפה. שאין מקרא יוצא
מידי פשוטו. והכתוב הכתיב אֱמִירָה
בלשון הפעיל, המורה על הפעלת
הזולת כגון הִאֱכַלְתָּ, גרמת לזולתך
לאכול. וכן הִאֱמִירָה גרמת לו לומר
אֱמִירָה. וכך יהיה ערך הדברים:

את ה' הִאֱמִירָה, כביכול גרמת לו לומר
אֱמִירָה. וה' הִאֱמִירָה, שגרם לך לומר
אֱמִירָה. ומה היא האמירה: ה' הִאֱמִירָה
לומר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אֶחָד,
בצוותו לומר ק"ש.

ועל ידי כך שאנו מקיימים את הציווי
ואומרים שמע ישראל ה' אלקינו ה'
אֶחָד, אנחנו כביכול גורמים לו אמירה,
להשתבח בנו באמירת ומי כעמך
ישראל גוי אֶחָד בארץ.

ולפי זה יובן על נכון לשון
הִאֱמִירָה. את ה' הִאֱמִירָה הַיּוֹם,

לעומקו של מקרא כי תבוא

וְשִׁדְתָּ אֹתָם בְּשִׁיד

וְהָיָה בַּיּוֹם אֲשֶׁר תַּעֲבְרוּ אֶת-הַיַּרְדֵּן
אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ
וְהִקְמַתָּ לָךְ אֲבָנִים גְּדֵלוֹת וְשִׁדְתָּ
אֹתָם בְּשִׁיד. (כז,ב)

יש ליתן טעם מדוע יאמר **בְּשִׁיד**.
והלא לכאורה די במה שיאמר **וְשִׁדְתָּ**
אֹתָם, וממילא אני יודע **שִׁדְתָּ** אֹתָם
בְּשִׁיד. ומה תלמוד לומר **בְּשִׁיד**.

ועוד, שהיה לו לומר **בְּסִיד**. ב"ס", ומאי
בְּשִׁיד, ב - "ש".

ועל דרך הרמז והסוד, יש לומר
שתחילת הפסוק **וְהָיָה** יְגֵלָה על סופו,
בְּשִׁיד. שתִּיבוֹת אלו מְכַנְנֹת כנגד שני
שמות ה': יהו"ה שד"י.

בַּאֲשֶׁר מיום עֲבָרְנוּ את הירדן, נשלחו
שני השמות הק' האלו לְשִׁמְרָנוּ.

וכמובא ב**זוה"ק** (ואתחנן, רס"ו ע"א),
לגבי כתיבת **הַמְזוּזָה**, שיש לכוון שם
שד"י מבחויך, כנגד השם הק' והי"ה
הכתוב מבפנים, (והיה אם שמע תשמעו
וגו'):

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּמָה חֲיִילִין קִדְּשִׁין
זְמִינִין בְּהֵיאָר שְׁעָתָא דְּאַנְחַ בְּרַנְשׁ מְזוּזָה

ולכן קראו לכך חז"ל **חטיבה אחת**.
שבאמרנו ה' **אחד**, אנו מעידים על
הקב"ה **שהשגחתו הפרטית** על כל
אחד ואחד היא **השתלשלות מהשגחתו**
הכללית על כל העולם כולו, בהיותו
סובב וממלא כל עלמין. כן הקב"ה מעיד
עלינו **באמירה אמנם רכה** אך בעלת
חשיבות ותוקף לומר שאנו עם אחד,
שאינו מורכב מפרטים אלא הפרטים
משתלשלים **מן האחד**. מהקב"ה
שהוא **אחד**, ומעמו ישראל שהוא אחד.
אחד יחיד ומיוחד. ומדה זו נקראת
חטיבה אחת, ומכח חטיבה אחת זו,
ישראל **ערבים זה לזה**, בעריבות
ומתיקות של השגחה פרטית הכוללת
כל הפרטים כולם מתוקף היותנו **אחד**.

וכפי שמצינו בדברי הרמח"ל על פי
הזוה"ק [אדיר במרום ח'א עמ' קי' - קיג'
ז"ח ג עג.] **קוב"ה אורייתא וישראל**
חד הם. וכנ"ל, שעל ידי התורה
[הק"ש], ישראל עושים **חטיבה אחת**
להקב"ה, ועל ידי כך הקב"ה עושה את
ישראל **חטיבה אחת** בעולם.

לעומקו של מקרא כי תבוא

על הטבע, וכעין **שר הטבע**, והוא נשמת חנוך מבראשית, (כמובא באריכות ב"לעומקו של מקרא" לפרשת בראשית), הוא הנקרא מטטרו"ן.

ושני השמות והיה-ש'ד'י משלימים זה לזה בבריאה, וכנגד **השגחת ה' בשמים ובארץ**. **והיה** הוא שם הויה **מעל הטבע**, ו**ש'ד'י** הוא שם השם **שבטבע**. וממנו תוצאות השגחת השם שבטבע הנקרא בשם אלקים, וכפי שאמרו **הטבע** הוא [בגימטריה] **א-להים**. 86.

ואשר על כן, כדי להוריד שפע הרחמים לארץ אשר בה התגלות ה' היא **בטבע**, נצטווה יהושע בן נון **ושדך אתם בשיד**, בעברנו מהנהגה נסית גלויה במדבר להנהגה נסתר-טבעית בארץ ישראל. **ועל דרך הצח**, שתהיה ההשגחה על **אבות ובנים** על ידי השם הק' **ש'ד'י' שבאבנים**.

וזוה שנאמר **ונקממת לך אבנים גדולות** **ושדך אתם בשיד**. **ועוד** נאמר **ושדך** ולא וסדת, לרמז על כך ששם ש'ד'י' **משדך** מערכות הטבע, כלומר מוציאן מחוקיותם כדי להגן על בניו מכל מיני

לתרעיה, [כמה חילים-מלאכים קדושים מזדמנים באותה שעה כאשר אדם קובע מזוזה בשערי ביתו] - **פלהו מןרזי ואמרי** (תהלים קיח) **זה השער לי' וגו'.** **ועל זה שדי** נרשם מבחוץ פנגד שם זה. **והנ'ה מבפנים, שד'י מבחוץ.** **שיהיה האדם שמור מכל הצדדים, מבפנים ומבחוץ.**

נהנינן בה, מה התכוון רבי אבא באומרו: **ועל זה שדי** נרשם מבחוץ פנגד שם זה.

ולעומקו של מקרא יש לומר שכוונתו היא **לפסוק שהביא, זה-השער לי'ה'נ'ה צדיקים יבאו בו.** שכן שם **ש'ד'י** מכנן כנגד פסוק זה והוא כעין נוטריקון:

זה-השער לי'ה'נ'ה צדיקים יבאו בו. ויש בפסוק זה שם הוי"ה ושם שד"י. כבמזוזה, **והי"ה** מבפנים **ושד"י** מבחוץ.

ובהסבר תוקף שני שמות אלו, יאמר, כי שם **והי"ה** הוא **למעלה מהטבע**, ככל שם הוי"ה, ושם **שד"י** הוא השם **השולט בטבע** וכפי שאמרו שהוא נוטריקון: **שאמר לעולמו די.** ומובא ביונתן בן עוזיאל שהוא המלאך הממונה

לעומקו של מקרא כי תבוא

ה"אוהב ישראל" מאפטא, שהשם **עיבל** הוא גימ' של **השם הק' יב"ק**, שהוא ר"ת יחוד ברכה וקדושה. וכן הוא גימטרי' של שמות השם י'ה'ו'ה **אלהי"ם**, ומה שהקללה כביכול רבוצה בו זה רק **מצד המקבלים** שאם אינם ראויים וכו'. ולכן באמרם ארור אשר וכו' **הפכו פניהם להר עיבל**, שגם העוברים על דברי ה' ח"ו יהיו נהורים מהקדושה של הר עיבל כנ"ל, ויחזרו בהם.

ועל דרך הצח, עיבל ועוד א'ד'נ'י' הם יחד בגימטרי' קע"ז, מלשון **זע"ק**, וסימנך (תהלים קמב, ו): **זַעֲקֵנִי אֱלֹהִים** ה' אֲמַרְתִּי אַתָּה מַחְסִי חֲלָקִי בְּאֶרֶץ הַחַיִּים.

ואשר על כן יובן על נכון מדוע בחר הקב"ה **בהר עיבל** להקים עליו את האבנים. **חדא**, שמתוך קדושתו עם צירוף שמות הקדש בשמו מתאים הוא לדברי התורה הכתובים על האבנים, **ועוד** שדברי התורה מְמַתְּקִים את כל הארורים שנאמרו כלפי הר עיבל, ויחד הם כחומה בצורה לסנגר על כלל עם ישראל ולשמרו מפני הארורין.

וזה גם היסוד של **השיד** שנאמר בו, ששם **ש-ד-י** יתנסף על השמות

מרעין בישין דלא ייתו לעלמא. שיהיו בניו שולטים במערכות הטבע, ולא הטבע שולט בהם.

ועוד יש לומר, מאחר והוא השם השולט בגבולות העולם (שאמר לעולם די, כנ"ל), לכן נשלח לנחותנו בארץ לגבולותיה סביב. ומתוך גבולות הארץ תצא תורה מעבר לגבולות, ויפוצו המעינות חוצה. ואשר על כן נאמר **בשיד, אותיות ש-ד-י**.

~~~~~

תְּקִימוּ אֶת-הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצֵּנָה אֶתְכֶם הַיּוֹם בְּהַר עֵיבָל וְכַתְבְּתָּ עֲלֵיהֶן אֶת-כָּל-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעֵבֶרָה (כז, ד')

יש לשאול, מדוע יצוה הקב"ה להקים את האבנים האלה עם כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת דוקא בהר עיבל שנקרא כביכול הר הקללה. והרי היה לכאורה סביר יותר שיצוה להקים על הר הברכה, הר גריזים.

אלא יש להבין, שהר עיבל אינו הר של קללה מצד עצמו ח"ו. אלא אדרבה הוא הר מבורך לפחות כהר גריזים. שכן שמו מעיד עליו כפי שפירש

לעומקו של מקרא כי תבוא

בפשט הדברים ברכת אברהם
האמורה כאן היא לרשתה את-אריז
מגריד אשר-נתן אלהים לאברהם.

ולעומקו של מקרא ידרש כי ברכת
אברהם היא הכח לברך לזולתך,
כנאמר וְהָיָה בְרָכָה.

ומכח וְהָיָה בְרָכָה שנמסרה לבנים,
לכן נאמר יעמדו לברך, כדין מקיימי
מצוה.

אך בקללה נאמר ומקללך אאר, ולכן
לא נאמר יעמדו לקלל אלא רק יעמדו
על הקללה. והכוונה בזה שהשבטים
העולים להר עיבל ישמרו עליה על
הקללה, שתשאר רק בגדר של איום
לירא בהן את הבריות ושלא תצא ח"ו
אל הפועל.

ועל דרך הסוד, יכון הכתוב באומרו
לאברהם וְהָיָה בְרָכָה, לשם הק'
ו'ה'י'ה' היוצא מסופי תיבות של
הפסוק וַיֵּרְאוּ אֹתָהּ שְׂרֵי פְרֵעָה
[בראשית יב, טו'], השם השולט בחדש
תשרי, שהוא מקור הברכה לכל השנה
כולה.

הקדושים להיות מגן לכל החוסים בו,
באמרם אמן על הר עיבל.

~~~~~

וְאֵלֶּה יַעֲמָדוּ לְבָרֶךְ אֶת-הָעָם עַל-הָרִ
גְּרִזִּים וּגו' וְאֵלֶּה יַעֲמָדוּ עַל-הַקְּלָלָה
בְּהָרַ עֵיבֵל . (כו, יב')

יש ליתן טעם, מדוע בברכה
יאמר יעמדו לברך, ובקללה יאמר
יעמדו על הקללה.

ולעומקו של מקרא יש לומר שפֶּחַ
הברכה נתן לנו על ידי הקב"ה שאמר
לאברהם אבינו, [בראשית יב, ב] וְאַעֲשֶׂה
לְגוֹי גָּדוֹל וְאַבְרָכָה וְאֶגְדָּלָה שְׁמִי וְהָיָה
בְּרָכָה. ופירש"י שם בשם המדרש
רבה: הברכות נתונות בידיך, עד עכשיו
היו בידי, ברכתי לאדם ונח, ומעכשיו
אתה תברך את אשר תחפוץ. וכח
הברכה ניתן מאברהם ליצחק ומיצחק
ליעקב ומיעקב אבינו לבניו עד עולם.
כדאמר יצחק ליעקב: וַיִּתֶּן-לֹהֶ אֶת-
בְּרָכָתוֹ אֲבִרְהָם לֹהֶ וּלְיִצְחָק אִתּוֹ
לְרִשְׁתָּהּ אֶת-אָרִיז מִגְרִיד אֲשֶׁר-נָתַן
אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם. [בראשית כח, ד].

לעומקו של מקרא כי תבוא

זָכָה וְנָבִים זָכָה, אֲדוֹנָנוּ בַּר יוֹחָאי.
וּיִרְמוּז הַכְּתוּב בְּטַעַם הַמִּירְכָא שֶׁהָיוּ
הַלְוִיִּים בְּקוֹלָם הָרֶם, נוֹשָׁאִים דְּבָרוֹ שֶׁל
מֶלֶךְ הָעוֹלָם, וְהַקֵּב"ה עוֹזֵר עַל יָדָם.
לִכֵּן נֹאמַר קוֹל רָם, בְּקוֹלוֹ שֶׁל רָם. שֶׁל
רֶם וְנִישָׂא.

~~~~~

אָרֹר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל
וּמִסֵּכָה תוֹעֵבָת ה' מַעֲשֵׂה יָדָיו תִּהְיֶה
וְשֵׁם בְּסֵתֶר וְעָנִי כָל-הָעָם וְאֲמָרוּ
אָמֵן (כז, טו)

שׁוֹאֵל אוֹה"ח הַק' צָרִיךְ לַדַּעַת לָמָּה
לֹא בָחַר מְכַל הַעֲבִירוֹת לֹאמַר עֲלֵיהֶם
הָאֲרוּרִים אֲלֵא אֱלֹהִים, גַּם בְּעִרְיוֹת לָמָּה
לֹא יָחַד הָאֲרוּרִים אֲלֵא לֵאלֹהֵי הַלֵּא יֵשׁ
עֲרִיּוֹת חֲמוּרִים מֵאֲלוֹהֵי הַבֵּא עַל אֶשֶׁת
אִישׁ.

וּמַשִּׁיב: וְאוֹלֵי כִי לֹא אָמַר כֵּן אֲלֵא
הַעֲבִירוֹת הַטְּמוּנִים וְהַנִּסְתָּרִים, וְלִזֵּה
רִשְׁמֵם בְּרָאשׁוֹנָה וְאָמַר וְשֵׁם בְּסֵתֶר. כִּי
הַעוֹשֶׂה בַּדֶּרֶךְ שִׁיחָהּ מִתְגַּלֶּה הִנֵּה
נִתְחַיֵּבוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֲרֻבוֹת זֶה עַל זֶה.

וְכֵן מֵה שֶׁאָמַר אָרֹר מְקַלֵּה פִּירוֹשׁ
שִׁיעֵשָׂה לוֹ קִלּוֹן בַּדֶּרֶךְ שֶׁאֵינוֹ נִתְפַּס עֲלֵיו
בְּבֵית דִּין שֶׁל מִטָּה,
וְכֵן הִשְׁגַּת גְּבוּל הוּא דְּבַר שֶׁאֵינוֹ נִיכָר,

וְעַל דֶּרֶךְ הַצָּח וְהַלְשׁוֹן, טַעַם
הַטִּיפָחָא שֶׁהוֹצֵר הַכְּתוּב לִיתֵּן בְּמִלָּה זֹאת
וְהִנֵּה לִפְנֵי סוֹף פֶּסוּק שֶׁבְּמִלָּה בְּרָכָה,
יוֹכִיחַ, שֶׁהוּא כַּעֲיֵן בְּפָנָיו עֲצָמוֹ, לֹאמַר לֵךְ
שִׁמְכָה וְהִנֵּה שֶׁהוּא שֵׁם הַשֵּׁם כֵּן"ל,
תִּהְיֶה הַבְּרָכָה.

~~~~~

וְעָנִי הַלְוִיִּם וְאֲמָרוּ אֶל-כָּל-אִישׁ
יִשְׂרָאֵל קוֹל רָם (כז, יד')

קוֹל רָם. יֵשׁ לִשְׁאוֹל מֵה תִּלְמוּד
לֹאמַר קוֹל רֶם. שֶׁאֵין ת"ל קוֹל רֶם שֶׁכָּבַר
נֹאמַר אֶל-כָּל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל, וְאִי אִפְשָׁר
לֹא יִאָּמַר בְּקוֹל רֶם. וְמֵה ת"ל קוֹל רֶם.

וְיֵשׁ לַפֶּתוּר עַל דֶּרֶךְ הַטַּעַמִּים. כִּי
הַטַּעַם יוֹכִיחַ, שֶׁהוֹצֵר הַכְּתוּב לִיתֵּן טַעַם
הַנִּגְיָנָה בְּמִלָּה קוֹל הַטַּעַם מִירְכָא, הוּא
טַעַם מַחְבֵּר וּמַצְרֵף וּמַסְמִיךְ אֶת הַמִּלָּה
קוֹל לַמִּלָּה רֶם. קוֹל רָם. וְכֵאֵלֹו כְּתוּב
קוֹלוֹ שֶׁל רָם. וְאֵין רֶם אֲלֵא הַקֵּב"ה,
מֶלֶךְ אֱלֹהֵי רֶם וְנִישָׂא. וּבְטַעַם מִירְכָא נִרְמַז
שֵׁם שֶׁל מַלְכוּת, כְּדֶרֶךְ אֹמְרוֹ רִיכָא וְכֵר
רִיכָא שֶׁמִּשְׁמַעוּ מֶלֶךְ וְכֵן מֶלֶךְ, וְכִפִּי
שֶׁמּוּבָא בְּפֶרֶק הַשׁוֹתָפִין בְּבֵא בְּתֵרָא ד'.
לֹא רִיכָא וְלֹא בֵּר רִיכָא וְכֵן בְּפִיּוֹט שֶׁל
ה"בֵּן אִישׁ חֵי" עַל ר' שִׁמְעוֹן בֶּר יוֹחָאי
זָכַר צְדִיק לְבָרְכָה, דִּין רִיכָא וְכֵר רִיכָא

לעומקו של מקרא כי תבוא

והטעם שאין עריבות על הנסתרות הוא, שהאדם אחראי לא רק למעשיו שלו, אלא גם למעשיו של חברו, **ויכול, ולעתים צריך,** להוכיח את חברו, והרי אין אדם יודע מה **במטמוניות** לבו של חברו, **ולא יוכל להוכיחו על הנסתרות,** ולכן לעולם לא תחול ערבות על הנסתרות, כי האפשרות להוכיח את חברו - היא **תנאי ואף יסוד לערבות.** ובהיעדר כח התוכחה **תיבטל העריבות.**

ואשר על כן פירש אוה"ח הק' שהשבועה שנשבעו בהר גריזים ועיבל היתה על הנסתרות, כי על הנסתרות לא חלה עריבות, כדברי ר' נחמיה, ועל כן צריך היה להישבע עליהן. והן החוט המקשר בין כל הברכות והארורין שנאמרו בהר עיבל וגריזים.

ובשימת לב, השבועה הראשונה שנשבעו תורה גם היא על הנסתרות כדברי אוה"ח הק', שנאמר בה וְשָׁם בְּסֵתֶר.

ועל דרך הצח, גם יעיד על כך אומרו: אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה וּגו' מַעֲשֵׂה יְדֵי תָרֶשׁ וּגו'. ועל דרך אל

וכן משגה עור בדרך אין רואה, וכן הטית משפט השפלים, וכן הבא על אשת אביו ועל הבהמה ועל אחותו וחותרתו כלם אין הרגש לזולת המצאו עמהם לחקור בו, וכן מכה רעהו דקדק לומר בסתר, וכן לוקח שחד וגו' כגון שהיו בית דין שקול ובא אחד והכריע בסברתו בשביל שוחד גם זה הוא מדברים המסורים ללב ואין הרגש לזולת. עד כאן דבריו.

ולעומקו של מקרא נאמר כי יסוד דבריו הם אליבא דר' נחמיה, במחלוקתו עם ר' יהודה (במסכת סנהדרין מג עמ' ב') לגבי הערבות שחלה בעת שבועתם על הר גריזים והר עיבל.

לר' יהודה, חלה הערבות בהר גריזים ועיבל על הנסתרות בלבד, כי לשיטתו, ערבות על הנגלות, חלה כבר בהיותם במדבר.

ולר' נחמיה, במדבר לא חלה ערבות כלל, ובהר גריזים ועיבל חלה הערבות על הנגלות בלבד. ואילו על הנסתרות לא חלה ערבות כלל.

והלכה כר' נחמיה. שאין ערבות על הנסתרות, אלא על הנגלות בלבד.

לעומקו של מקרא כי תבוא

ירידת השפע והתקשרות הנשפע אל המשפיע. והן הן ה-ו' בעצמה. ולכן אין צורך להוסיף ו' שתורה על ההתקשרות והיחוד.

אבל הקללות הרי הן תוצאה של ריחוק האדם מבוראו, וחוסר הכרה בטובו, והקללות לא באו אלא לירא את האדם ולקשרו שוב אל בוראו בקשר בל ינתק. ולכן בקללות צריך לומר **והשיגוף עם וו'** כאומרו עמו אנכי בצרה.

^^^

והיה אם-לא תשמע בקול ה' אלהיך לשמר לעשות את כל-מצותיו וחקותיו אשר אנכי מצוך היום ובאו עליך כל-הקללות האלה והשיגוף: (כח,טו')

יש לשאול מאי **והיה**, שהרי והיה הוא לשון שמחה, ולא שייך כאן לומר לשון שמחה. **אלא** כדלעיל, שיוורה על דבקות בה', לומר לך, גם כאשר במצב ירוד של לא תשמע והקללות השיגוף, גם אז שם הוי'ה דבק בך, להוציאך מן המקום השפל.

תקרי. **אל תקרי תרש, אלא תרש**. באין שומע ובאין רואה, ויעיד עליו ריעו: **ושם בפתר**.

והשבועה הזאת על הנסתרות, גם היא חלק מהערבות ומשלימה את הערבות על הנגלות, באשר כל אחד מישראל יודע כי נשבע לחבירו גם על הנסתרות. ויודע נסתרות, היודע מה בלב כל אחד ואחד יעיד על ערבותם. ועל כך נאמר [דברים כט,כח] **הנסתרות ליהו'ה א' להינו והנגלות לנו ולבנינו עד-עולם לעשות את-כל-דברי התורה הזאת**.

^^^

ובאו עליך כל-הברכות האלה והשיגוף (כח,ב') יש ליתן טעם מדוע בברכות אמר **והשיגוף בלי וו'**, ובקללות אמר **והשיגוף עם וו'**.

ויש לומר, שהו' תורה לעולם על התקשרות האדם עם בוראו, ועל קשר הרוחני בגשמי וזו הו' שבשם ה' אשר תורה יחוד שם י"ה ב-ו'ה', ליחודא שלים של שמים וארץ.

ואשר על כן, נאמר בברכות **והשיגוף בלי וו'**, כי הברכות הרי הן תוצאה של

לעומקו של מקרא כי תבוא

1. תַּחַת אֲשֶׁר לֹא-עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ
- וְעֲבַדְתָּ אֶת אֱלֹהֵיךָ

2. תַּחַת אֲשֶׁר לֹא-עֲבַדְתָּ אֶת-ה' אֱלֹקֶיךָ
בְּשִׂמְחָה - וְעֲבַדְתָּ אֶת-אֱלֹהֶיךָ **בְּרָעָב**
וּבְצָמָא שאין בהם שמחה כלל.

3. תַּחַת אֲשֶׁר לֹא-עֲבַדְתָּ אֶת-ה' אֱלֹקֶיךָ
בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבב **מֶרֶב כָּל** -
וְעֲבַדְתָּ אֶת-אֱלֹהֶיךָ בְּרָעָב וּבְצָמָא וּבְעֵינִים
וּבְחָסֶר **כָּל**.

ובהלכות ת'ת פ"ג הי"ג כתב הרמב"ם
על מדה זו השלישית של **מֶרֶב כָּל**
וּבְחָסֶר **כָּל**: **שכל המבטל את**
התורה מעושר סופו לבטלה
מעוני. והעבודה המוזכרת כאן לפי זה
היא לימוד התורה: **תַּחַת אֲשֶׁר לֹא-**
עֲבַדְתָּ [לא למד את התורה] **מֶרֶב**
כָּל, [מעושר], סופו שיבטלה מעוני
שנאמר **וּבְחָסֶר כָּל**. וכפירושו של
הרמב"ם על המשנה באבות [פרק ד'
משנה ט']: רבי יונתן אומר: **כָּל הַמְקִיִּם**
אֶת הַתּוֹרָה מֵעֵנִי, סוֹפּוֹ לְקִיָּמָה מֵעֵשֶׁר;
וְכָל הַמְבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵעֵשֶׁר, סוֹפּוֹ
לְבִטּוּלָה מֵעֵנִי:

ופירש הרמב"ם שם: העוסק בתורה
והוא עני ודל, ועם כל זה יצער נפשו
לעסוק בה, לסוף יעסוק בה מעושר,

וזה גם כוחו של ראש השנה שהפרשה
נקראת סמוכה לו. והשם השולט בו הוא
והי"ה, שעם כל היותו יום הדין הרי
הוא יום שמקשר את הנברא לבוראו.
לכן נאמר בתחילת הקללות וְהִזָּה.

~~~~~

תַּחַת אֲשֶׁר לֹא-עֲבַדְתָּ אֶת-ה' אֱלֹקֶיךָ
בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבב **מֶרֶב כָּל**: [כח,
פס' מז]

לפשוטו של מקרא, כוונת הפסוק
למה שכתב הרמב"ם **בהלכות תשובה**
פרק ט הלכה א: והבטיחנו בתורה
שאם נעשה אותה בשמחה וגו'
שיסיר ממנו כל הדברים המונעים
אותנו מלעשותה וגו'.

וכן למדו מכאן בעלי המוסר
והחסידות, **לעבודת ה' בשמחה**.

ולעומקו של מקרא מסמיכות פסוק
זה לשלאחריו [מז] **וְעֲבַדְתָּ אֶת-**
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר יִשְׁלַחְנוּ יְהוָה בְּךָ
בְּרָעָב וּבְצָמָא וּבְעֵינִים וּבְחָסֶר כָּל
[כח, פס' מח] נראית בעליל מדה כנגד
מדה בשלושה עניינים בפסוקים אלו:

לעומקו של מקרא כי תבוא

בְּמִצְרַיִם בְּיָמֵי הָרָאשׁוֹנִים, כְּמוֹ שְׁנָאֲמַר
(מִכָּה ז) **כִּי־מִי צִאתָּךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם**
אֶרְצָנוּ נִפְלְאוֹת.

ועל דרך הצח של מקרא על פי הזוה"ק
הנ"ל יתבאר עניין הקללות שברשתנו,
שאינן אלא מעטה הקליפה לגרעין
הברכות הטמון בתוכן. וכמו שמצינו
בסוגיית החלומות במסכת ברכות [נו].
כאשר אביי ורבא חלמו את פסוקי
הקללות. לאביי ששילם לפותר
החלומות נפתרו הקללות לברכות,
ולרבא שלא שילם נפתרו חלומותיו
כהקללות עצמן.

ולעומקן של דברים יש לומר כי רבינא
ורב אשי אשר סדרו הגמרא רצו לומר
לנו בזה, כי כאשר נִשְׁלַם חובנו המוטל
עלינו, הרי יהפוך לנו הקב"ה כל
הקללות לברכות. כי בפנימיות הקללה
טמונה הברכה, ועל ידי השמיעה בקול
ה', מתקלפת הקליפה של הקללה
ונגלית הברכה הטמונה בה.

ועל דרך הצח על פי הנ"ל יש
להבין מה שנאמר וְאֶבְרָהִם הִלֵּךְ עִמָּם
לְשִׁלָּחַם [בראשית יח, יט]. שהרי יש
לשאול, מאחר ויודע אברהם כי
השקפתם של המלאכים על סדום היא
לרעה, מה לו לשלחם, והרי רוצה הוא

ומאשר לא יהיה לו מה שיטרידהו מן
הקריאה. [כלומר שלא יהיו לו מפריעים
כלל].

ועל דרך הצח, כשהיה שמח בחלקו,
בחלק התורה שניתנה לו ללמוד
ולהבין, כבר בזה יִקְרָא עשיר, כפי
ששנינו [אבות ד, א'] איזהו עשיר
השמח בחלקו.

^^^

גַּם כָּל-חֲלִי וְכָל-מִכָּה אֲשֶׁר לֹא כָתוּב
בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הֵנָּה יַעֲלֶם עָלֶיךָ עַד
הַשְּׂמִדָּה: (כח, סא').

אומר הזוה"ק בזוהר חדש, **יַעֲלֶה** אין
כתיב כאן. אלא **יַעֲלֶם**. והוא מלשון
העלם. כלשון הזוה"ק **יִכְבֹּשׁ לֹן, וִיכַסִּי**
לֹן.

כלומר, יִכְבֹּשׁ וִיכַסֵּם עד שיעלמו מן
העולם, עד הַשְּׂמִדָּה עד שיכחדו הקללות
ואינם. ולא יהיו עוד קללות אלא רק
ברכות.

ועוד מובא בזוהר חדש, כיצד ייהפכו
הקללות לברכות. **וְהַשִּׁיבָה ה' מִצְרַיִם**
בְּאֵנִיּוֹת - הִבְטָחָה לְשׁוּב וְלַעֲשׂוֹת נְסִים
וְאוֹתוֹת שְׁעֵשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

לעומקו של מקרא כי תבוא

הַתּוֹרָה הֵנָּה יַעֲלֶם. וכדברי הזוה"ק
הנ"ל: יַעֲלֶה אֵין כתיב כאן. אלא יַעֲלֶם.
יִכְבֹּשׁ לֹון, וְיִכְסִי לֹון. והוא מלשון
העלם.

וכדברי הנביא מיכה [ז, יט]: יָשׁוּב
יִרְחֲמֵנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ
בְּמַצָּלוֹת יָם כָּל חַטָּאוֹתָם.

^^^

וְהַשִּׁיבָה ה' מִצָּרִים בְּאֲנִיּוֹת וגו'.
(כח, סח')

יש ליתן טעם לאומרו בְּאֲנִיּוֹת. וכי מה
לי במה מחזירם.

אלא רמז רמז להם: ביציאתכם
ממצרים כמה וכמה נסים קרו לכם על
הים, שנבקעו המים ולא הייתם
צריכים אניות כדי לעבור בים, אלא
ייעברו בתוך הים ביבשה.

ועתה, באותה דרך שהיו בה לכם
נסים גלויים, באותה דרך תזדקקו
לעבור בדרך הטבע. וכן תרגם יהונתן
בן עוזיאל וַיִּגְלִיֵּכֹון מִיַּמָּר דִּי לְמַצְרִים
בְּאֵילָפָא בְּגוֹ יִמָּא דְסוּף בְּאַרְחָא
דְעִבְרָתוֹן. ולעגמת נפש אמר להם כן,

במידת הרחמים. ויובן על דרך הצח על
פי התרגום (ויקרא א, ו') וְהַפְשִׁיט אֶת-
הַעֲלָה וַיִּשְׁלַח יָת עֲלָתָא. לשלחם הוא
תרגום של להפשיטם. שעל ידי
שליחותם רצה להפשיט את הקליפה
מעל הקללה ולגלות את תוך-
תוכה שבגרעניתה שהיא הברכה. ועל
ידי ששילם בתפילתו לה', יצא מזה על
כל פנים גם ברכה, כפי הזוה"ק הנזכר.
עד שהורונו חז"ל לברך על הצלתו של
לוט "ברוך זוכר את הצדיקים". היינו
שזוכר את אברהם שהועילה תפילתו
להציל את לוט מן ההפיכה. ועל ידי כך
זכינו בגילגול דברים ללידת דוד המלך
מרות המואביה. אלא שלפי כך היה
צריך להיות נוסח הברכה "ברוך זוכר
את הצדיק" הוא אברהם. ומאי "את
הצדיקים". אלא יש לומר לעומקו של
מקרא, כשם שזכר הקב"ה את תפילת
אברהם כן זוכר הוא את תפילת כל
הצדיקים שבכל הדורות להפוך על ידם
את הקללה לברכה. שיש בכח התפילה
לקלף את הקליפה של הסטרא אחרא
ולגלות את הברכה הטמונה בקללה וכל
שכן הטמונה בבריאה כולה. ותחת אשר
הברכה היתה נעלמה, תהיה הקללה
ומכתה נעלמות מעיני כל חי, על ידי
מלך אל חי וקיים. זה שכתוב גם כָּל-
חֲלִי וְכָל-מִכָּה אֲשֶׁר לֹא כְתוּב בְּסֵפֶר

לעומקו של מקרא כי תבוא

ג. לא תספו לראתם עוד עד עולם.
(שמות יד-יג)

הרי אלו ציוויים נצחיים והן גם
הבטחות נצחיות שהבטיחנו הקב"ה
שלא נשוב מצרימה עד עולם. ואיך
יתכן לומר וְהַשִּׁיבָהּ יְהוָה מִצִּרְיֹם
בְּאֵינִי וְאֵין קִנָּה?!

וכבר הכתיב הקב"ה כביכול על
עצמו בעשרת הדברות אנכ"י,
נוטריקון אנא נפשי כתיבת יהבית,
אשר הוצאתיך מארץ מצרים, והוא
עניין נצחי ולכן לא יתכן בזה שינוי
כלל, שנאמר (מלאכי ג') אני ה' לא
שִׁנִּיתִי ואתם ישראל לא כְּלִיתֶם. כשם
שאין שינוי במציאותי כך אין שינוי
במציאותכם.

ולעומקו של מקרא יש לומר שלכן
הדגיש הכתוב וסיים במלים וְאֵין קִנָּה.
והרי יש קוונה שמים וארץ כפי
שתקנו חכמים לומר בברכת מעין שבע
בערבית של שבת, ויהיה קוונה מלשון
יוצר. כאומרו עם זו יצרתי לי תהלתי
יספרו. הוא היוצר הוא הקוונה.
ועוד יש לומר: על דרך אל תקרי, אל
תקרי ואין קונה אלא ואני קונה. וכפי

שיצטערו על אבדן הנסים ויתנו לב
לשוב.

^^^

וְהַשִּׁיבָהּ יְהוָה | מִצִּרְיֹם וגו'
והתמפרתם שם לאיביה לעבדים
ולשפחות ואין קִנָּה. (כח,סח)

ואין קִנָּה.

לכאורה, קללה זו קשה מכולם.
שבזה כביכול, מחזיר בעל השטר את
שטרו. שהרי באמרו בני בכורי
ישראל, שלח עמי ויעבדוני, מפרש"י
כאן חתם הקב"ה על המכירה שמכר
עשו ליעקב. ועתה כביכול מחזיר את
השטר להשיבם למצרים. ולכן לכאורה
זו הקשה מכולן. ויש לשאול, הרי
התורה היא נצחית. ומובא ביד החזקה:
[שופטים הלכות מלכים ומלחמותיהם
פרק חמישי הלכה ז'] בַּשְּׁלֵשָׁה מְקוֹמוֹת
הִזְהִירָה תּוֹרָה שְׁלֹא לָשׁוּב לְמִצְרַיִם:

א. לא תספון לשוב בדרך הַזֶּה עוד.
(דברים יז-טז)

ב. לא תסיף עוד לראתה (דברים
כח,סח)

לעומקו של מקרא כי תבוא

ומלכים לנגה נרחד: {ד} שאי סביב
עיניך וראי כלם נקבצו באו לך בניך
מרחוק יבאו ויבנתך על צד תאמנה:
{ה} אז תראי ונתת ופחד ורחב לבבך פי
יהפך עליך המון כח חיל גוים יבאו לך:
{ו} שפעת גמלים תכסך בכרי מדין
ועיפה כלם משבא יבאו נהב ולבונה
ישאו ותהלת יהו'ה יבשרו: {ז} כל צאן
קדר יקבצו לך אילי נביות ישרתונך יעלו
על רצון מנבחי ובית תפארת אפאר:
{ט} כי לי אלים יקוו ונאניות תרשיש
בראשונה להביא בניך מרחוק כספם
ונהבם אתם לשם יהו'ה אלהיך ולקדוש
ישראל כי פאריך: {יג} כבוד הלבנון
אלך יבוא ברוש תדקר ותאשור יחדו
לפאר מקום מקדשי ומקום רגלי אכבד:
{יד} והלכו אלך שחוח בני מעניך
והשתחוו על כפות רגליך כל מנאצריך
וקראו לך עיר יהו'ה ציון קדוש ישראל:
{טו} תסת תיזתך עזובה וישנאך ואין
עובר ושמתיך לגאון עולם משוש דור
נדור: {יח} לא ישמע עוד חמס בארצך
שד וישר בגבולך וקראת ישועה
חומתיך וישרנה תהלה: {יט} לא יהיה
לך עוד השמש לאור יומם ולנגה הירח
לא יאיר לך ויהיה לך יהו'ה לאור עולם
ואלהיך לתפארתך: {כ} לא יבוא עוד
שמשך וירחך לא יאסף כי יהו'ה יהיה לך
לאור עולם וישלמו ימי אבליך:
{כא} ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו
ארץ נצר (מטעו) מטעי מעשה ידי
להתפאר: {כב} השטן יהיה לאלף
והצער לגוי עצום אני יהו'ה בעתה
אחישנה:

הפיוט בתפילות ר"ה ויו"כ: לקונה
עבדיו בדין, לרחם עמו ביום דין.

ואשר על כן, באומרו ואין קנה
רצונו לומר כשם שאין קיום לדברים
האלה ואין קונה, שהרי יש קונה, כן
אין קיום לכל הקללות כולן. ולא באו
הקללות אלא רק לירא בהן את
הבריות.

ולכן נאמרו בפרשת כי תבוא, כדי
לקרותן לפני ראש השנה ולקיים בזה
תכלה שנה וקללותיה, ומתוך שייראין
בסופה מתמתקין הדינים, ויש למידת
הרחמים על מה לחול בתחילתה,
לקיים תחיל שנה וברכותיה.
מהרה יפדנו ויחיש פדות גאולתנו
בב"א.

^^^

להפטרת כי-תבוא

הפטרה ששית מתוך ז' דנתמתא

ישעיה פרק-ס פסוקים א-כב'

מפסוקי ההפטרה

{א} קומי אורי כי בא אורך וכבוד יהו'ה
עליך נרח: {ב} כי הנה החשך כסה ארץ
וערפל לאמים ועליך ירח יהו'ה וכבודו
עליך יראה: {ג} והלכו גוים לאורך

לעומקו של מקרא כי תבוא

עֲלֶיךָ זָרַח.

ובשימת לב, נאמר כאן וכבוד יהוה
עֲלֶיךָ זָרַח, בלשון עבר, זָרַח כבר !
ואשר על כן בזו ו' דנחמתא כנסת
ישראל נאותה להתנחם.

וכן מבשר לה הקב"ה זו ו' דנחמתא על
בנין בית המקדש השלישי בעת החשת
גאולתה: [יג] לְפָאָר מְקוֹם מְקֻדָּשִׁי.
ומודיע לה שבזה {כ} שְׁלֹמוֹ יָמֵי
אֲבֻלָּךְ.

ובזה שפיר משתייכת ההפטרה
לפרשה, אם כי היא מן ההפטרות
שאינן בהכרח קשורות לפרשה. מכל
מקום השתייכותה לפרשת כי-תבוא
נראית בעליל כבר עם פתיחת הפרשה.
בביאת הארץ ובניין בית מקדשנו:
וְהָיָה כִּי-תָבֹא אֶל-הָאָרֶץ וְלָקַחְתָּ
מֵרֵאשִׁית | כָּל-פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
תִּבְרֵא מֵאֲרָצְךָ אֲשֶׁר יִהְיֶה אֲלֶיךָ נָתַן
לָךְ וְשָׂמַתָּ בַטֶּנָּא וְהִלַּכְתָּ אֶל-הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׁבוֹן שְׁמוֹ שָׁם.

וכפי הבטחת הנביא בסוף
ההפטרה: וְעַמְּךָ כָּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם
יִירָשׁוּ אֶרֶץ וגו'. כי מידת היסוד היא
כסולם המוצב ארצה וראשו מגיע
השמימה, כמובא לקמן. ובירושת הארץ

בביאור ההפטרה

ושתייכותה לפרשה

הפטרת כי-תבוא היא ההפטרה
הששית מתוך שבע הפטרות הנחמה
הנקראות מדי שבת עד ראש השנה הבא
עלינו לטובה. והיא הנקראת ו'
דנחמתא.

כמובא באבודרהם בעניין סדר
ההפטרות על פי המדרש פסיקתא דרב
כהנא, לאחר חמש נבואות נחמה שבהן
מבקש הקב"ה כביכול לנחם את כנסת
ישראל לאחר החורבן, ועדיין אינה
מתנחמת, בנחמה זו הששית מתרצית
כנסת ישראל לקבל תנחומים. כפי
שמכריזה בנחמה השביעית והאחרונה:
[ישעיהו סא, י'] שׁוּשׁ אֲשִׁישׁ בֵּיתִי ה'
תִּגַּל נַפְשִׁי בְּאֱלֹהֵי כִּי הִלְבִּישְׁנִי בְּגָדֵי
יִשַׁע וגו'.

וּיִרְאָה לְמַעַן, כי נחמה זו הששית היא
כמאסף לכל הנחמות שלפניה: לאחר
שְׁהִבְטִיחָה הקב"ה על בניה, ועל קיבול
תפילותיה, ועל תורתה שלא תשתכח
ממנה, ועל יציאתה מן הגלויות ועל
קיבוץ גלויותיה לתוכה בשמחה, עתה
בנחמה הששית מאציל הקב"ה על
כנסת ישראל מכבודו ומאורו, [פס' א]
קוּמִי אוּרִי, כִּי בָא אוֹרְךָ וּכְבוֹד יְהוָה

לעומקו של מקרא כי תבוא

וכן בפסוק המרמז על שבע הספירות [דברי הימים א כט יא] **לֵךְ יְהוֹנָה הַגִּדְלָה וְהַגְבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּח וְהַהוּד פִּי כָל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ לֵךְ יְהוֹנָה הַמְּמַלְכָה וְהַמְּתַנַּשֵּׂא לְכָל לְרֹאשׁ, מְרוֹמֹת מִידַת הַיְסוּד בְּתִיבַת "כֹּל",** באומרו **"פִּי כָל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ"**. וזהו ענינה של מידת היסוד, לקבל את ההשפעות של כל המידות, שהם בבחינת שמים, ולהעבירן אל בחינת הארץ שהיא המלכות.

ועוד יש לומר כמובא בשערי אורה, כי ביסוד מידת היסוד היא אות "ו" מִשְׁם ה', כזה: י-ה-ו-ה, היא האות המחברת בין שמים וארץ, והיא כעין סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ליחד שם י'ה ב ו'ה. ואשר על כן האות "ו" **[בשוריק]** היא הניקוד של שם יהוה **במידת היסוד** כזה: יהוהוהו, וכן מנוקד שם ה' בברכת הצדיקים בתפילת העמידה, וכן בברכת השלום ששתיהן כנגד היסוד, כאומרו צדיק יסוד עולם ויסוד העולם הוא השלום. ואכן כי כן זו עבודתו של הצדיק שרגליו נטועות בארץ וראשו מגיע השמימה, להשרות השכינה הק' בארץ לקיים [ויקרא כו, ו] **וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאָרֶץ.**

על ידי הצדיקים נעוץ הסולם **שראשו מגיע השמימה להוריד משם השפע כבניין בית המקדש מרום מראשון כמובא בירמיהו [יז, יב] פֶּסֶא כְבוֹד מְרוֹם מְרֹאשׁוֹן מְקוֹם מְקַדְשָׁנו.**

ומעתה שכרה של כנסת ישראל מושלם על כל אשר לקתה בכפליים: {כא} **וְעַמּוּד פְּלִמָּה צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֶצַח מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר.** {כב} **אֲנִי יְהוָה בְּעֵתָה אֲחִישָׁנָה.**

ועל דרך הסוד, תהיה הנחמה הזאת הששית כנגד הספירה הששית בהשתלשלות הספירות היא **ספירת היסוד**. ואשר על כן יודיע לה הקב"ה בזאת הנחמה על **יסוד בנין בית המקדש השלישי**, כנ"ל, הוא יסוד היסודות ותכלית הנחמות, להודיע כי בזה **"שְׁלָמוֹ יָמֵי אָבֱלָה"**.

ומידת היסוד היא מידתם של **הצדיקים**, כאומרו [משלי י, כה'] **וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם,** וכן תכונה מידת היסוד בשם **"פֶּלִי"**, באשר היא **יסוד הכל,** ואשר על כן מסיימת הנחמתא הששית בפסוק הנ"ל: **וְעַמּוּד פְּלִמָּה צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֶצַח מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר.**

לעומקו של מקרא כי תבוא

אל הבחינה השביעית היא המלכות.
להופיע השגחת ה' בארץ כנ"ל. ואשר
על כן מסיימת הנחמה הששית באור
הצדיקים שנאמר {כא} וְעַמּוּךְ כָּלֵם
צַדִּיקִים, לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מְטָעִי
מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. {כב} אֲנִי יְהוָה
בְּעֵתָהּ אֲחִישׁוּנָה. בב"א.

^^^

בכל ענייני החוברת ניתן לפנות אל: 052-7675895
גור-אריה צור מודיעין עילית
להצטרפות לתפוצת מייל: leshem895@gmail.com

ועל דרך הצח מידת השורוק היא
מידת השרקרק כמובא במסכת חולין
סג. שם נאמר: רָחֵם, זֶה שְׂרָקְרָק. אָמַר
רַבִּי יוֹחָנָן, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ רָחֵם, כִּי־
שָׂבָא רָחֵם בָּאוּ רַחֲמִים לְעוֹלָם, וְעוֹד
שֵׁם: וּגְמִירִי דְאִי יְתִיב אֲאָרְעָא וְשָׂרִיק
אָתָּא מְשִׁיחָא, דְּכְתִיב (זכריה י, ח)
"אֲשָׁרְקָה לָהֶם וְאֶקְבָּצֵם".

ובביאור מאמר זה נֶאֱמַר לעומקו של
מקרא, כי עניין ישיבתו של השרקרק
על הארץ היא עניין של השורוק כנ"ל
המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.
ובהיותו נקרא רָחֵם יבשר על התפשטות
הרחמים בארץ.

וזה שנאמר כאן: [בהפטרנו, פסוק י']
כִּי בָקַצְפִי הַכִּיתִּיךָ וּבִרְצוֹנִי רִחַמְתִּיךָ:

ואשר על כן יבוא רָחֵם ויודיע על
גאולתנו.

ובשימת לב, ניקוד השורוק בהגייתו
הוא כעין קָבֵץ, אלא שהקבץ תנועתו
קטנה והשורוק תנועתו גדולה, וכבר
התבאר בנחמתא החמישית [שהיא כנגד
ספירת ה"הוד"] שניקודה הוא קָבֵץ,
וכשם שהשורוק נמשך מהקָבֵץ, כן
ספירת היסוד נמשכת מן ההוד ובכך
מחברת את כל השתלשלות הספירות